

Tiedote osallistujalle koskien projektia ”Endings - Refuge, Time, and Space”

Olet ottamassa osaa Siirtolaisuusinstituutissa tehtävään tiedettä ja taidetta yhdistävään hankkeeseen. Hankkeessa on mukana tutkijoita ja taitelijoita. Voit osallistua tutkimuksen tiede- tai taideosioon tai molempiin. Tämä tietosuojaseloste kuvaa sitä, miten henkilötietojasi tullaan käsittelemään hankkeessa sekä sen aikana että sen jälkeen, ja sinun oikeuksiasi näiden henkilötietojen suhteen.

1. **Rekisterinpitäjä:** Siirtolaisuusinstituutti (itsenäinen tutkimussäätiö)
2. **Kuvaus tutkimuksesta ja henkilötietojen käsittelystä**

Yksi pakolaisuutta koskevista keskeisimmistä kysymyksistä on sen päättyminen. Päätymisten tutkiminen on merkittävää, sillä loppuminen on usein uuden alun edellytys tai mahdollistaja. Mutta päättykö pakolaisuus koskaan? Jos päättyy, niin miten, missä ja milloin? Endings-projektissa esimme vastauksia näihin kysymyksiin yhdistämällä tutkimusta ja taidetta neljässä tapauksessa: 1) pakolaisuuden päättyminen kokemuksena, 2) pakolaisuuden päättyminen oikeudellisena statuksena, 3) vastaanottokeskusten toiminnan päättyminen, ja 4) elämän päättyminen pakolaisuudessa.

Endings-projekti käsittelee pakolaisuuden, ajan ja päätymisten teoreettisia ja empiirisiä aukkoja. Tutkimuksen ja taiteiden kautta projekti selvittää mahdollisia päätymisiä, sulkemisia ja loppuja - sekä näihin liittyviä tiloja. Kuvatakseen monenlaisia inhimillisiä kokemuksia ja tutkiakseen lailisia luokituksia projekti keskittyy tarkastelemaan erilaisia ihmisryhmiä, jotka mieltävät itsensä pakolaisiksi riippumatta siitä, onko se tunnustettu virallisen oikeudellisen aseman kautta vai ei.

Työtapoihimme kuuluvat haastattelut, osallistuva havainnointi, dokumenttianalyysi sekä visuaalinen, audiitiivinen ja tekstuaalinen taide. Projektin pääasialliset tuotokset koostuvat projektin kaikki osa-alueet kokoavasta kirjasta, runokirjasta, neljästä vertaisarvioidusta tutkimusartikkelista, kahdesta taidenäyttelystä, kahdesta yhteisluomisen tapahtumasta, podcast-jaksosta sekä populaarijulkaisuista.

Tämän tutkimuksen henkilötietojen käsittely perustuu yleiseen etuun. Hankkeen taideosiossa henkilötietojen kerääminen perustuu osallistujan antamaan suostumukseen. Henkilötietojen kerääminen osallistujan taustasta (esim. etninen alkuperä, maahanmuuttajastatus, kieli ja uskonto) auttaa ymmärtämään osallistujan laajempaa kokonaistilannetta. Tutkimusta varten keräämme mahdollisimman vähän arkaluontoista tietoa. On kuitenkin mahdollista, että tutkimuksen osallistujat puhuvat tutkimuksen aikana henkilökohtaisista asioista, kuten poliittisista mielipiteistä, seksuaalisesta suuntautumisesta tai terveydentilasta.

3. Tutkimusryhmän vastuullinen yhteyshenkilö

Nimi: Eveliina Lyytinen
Osoite: Siirtolaisuusinstituutti, Hämeenkatu 13, 20500 Turku
Puh.: +358-400 219184
E-mail: eveliina.lyytinen@migrationinstitute.fi

4. Henkilöt, jotka osallistuvat henkilötietojen käsittelyyn

Kaikki hankkeessa työskentelevät tutkijat (Erna Bodström, Eveliina Lyytinen ja Camilla Marucco Al-Mimar) ja taiteilijat (Ahmed Zaidan ja Rewan Kakil) keräävät aineistoa ja käsittelevät henkilö-

tietoja projektin osana. Myös harjoittelijat, hankkeeseen palkatut tutkimusavustajat, tulkit ja litteroiijat saattavat käsitellä henkilötietoja. Kaikki projektissa työskentelevät henkilöt käsittelevät tietoja vain sen verran ja sillä tavalla kuin heidän on tarpeen, jotta projektin tarkoitukseen ja tavoitteeseen voidaan päästä. Lisäksi heitä sitoo vaitiolovelvollisuus.

Osallistujat voivat lähettää tiedusteluja henkilötietojen käsittelystä Endings -hankkeen vastuulliselle yhteyshenkilölle Eveliina Lyytiselle, eveliina.lyytinen@migrationinstitute.fi, +358-400 219184, Siirtolaisuusinstituutti.

5. Tutkimuksen nimi sekä tutkimuksen kesto

Tutkimushankkeen nimi: ”Endings - Refuge, Time, and Space”

Henkilötietojen käsittelyn kesto: tutkimusprojekti alkaa huhtikuussa 2023 ja projektin on tarkoitus päättyä toukokuussa 2026 (projektin päättymisen saattaa viivästyä esimerkiksi vanhempainvapaan tai osa-aikatyön seurauksena. Projektia ei kuitenkaan voida jatkaa vuoden 2027 jälkeen). Henkilötietojen käsittely päättyy viimeistään vuoden 2030 lopussa.

6. Henkilötietojen lainmukainen käsittelyperuste

Euroopan Unionin (EU) säädösten mukaan henkilötietojen käsittelyä varten tulee olla lainmukainen peruste. Tiedeosiossa henkilötietojen oikeusperustana on yleiseen etuun perustuva tieteellinen tutkimus. Henkilötietoja käsitellään EU:n yleisen tietosuojasetuksen (2016/679), artiklan 6(1)(e) käsittelyperusteen pohjalta. Taideosiossa henkilötietoja käsitellään osallistujan suostumukseen perustuen yleisen tietosuojasetuksen artiklojen 6 ja 9 mukaan.

7. Tutkimusmateriaaliin sisältyvät henkilötiedot sekä suojatoimenpiteet

Henkilötietoja tullaan kysymään osana tiede- ja taideosion virallisia ja epävirallisia haastatteluja ja silloin, kun haastateltaviin otetaan yhteys ensimmäisen kerran. Henkilötietoja ei siirretä tutkimusryhmän ulkopuolelle. Ryhmän tutkijat ja taiteilijat voivat jakaa keskenään anonymisoituja ja litteroituja haastatteluaineistoja suojattujen yhteyksien kautta. Litteroinnissa aineistosta poistetaan suorat henkilöihin liitettävät tiedot (esimerkiksi sinun etu- ja sukunimesi, tunnistettavat paikat, syntymäaika, mahdolliset työ- tai opiskelupaikat, ja niin edelleen).

Nauhoitettuja haastatteluja voivat litteroida Siirtolaisuusinstituutin harjoittelijat, tutkimusavustajat tai ulkopuolinen palveluntarjoaja. Haastattelut tehdään pääosin suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi, mutta tarvittaessa käytetään tulkkeja. Taideosion epävirallisissa haastatteluissa voidaan käyttää taitelijoiden osaamia kieliä (esim. englanti, arabia, kurdi). Kaikkien litteroijien ja tulkkien kanssa tehdään erillinen sopimus aineiston luottamuksellisesta käsittelystä.

Projekti käyttää aineistonaan myös kansainvälisen suojelun lakkauttamista ja peruuttamista koskevia päätöksiä. Tämä aineisto pyydetään Maahanmuuttovirastolta, ja se sisältää Maahanmuuttoviraston ja oikeusasteiden tekemiä luottamuksellisia päätöksiä ja haastatteluja. Maahanmuuttovirasto anonymisoi aineiston poistamalla siitä päätöksen saajien nimet sekä syntymäajat- ja paikat. Aineistoon pääsee käsiksi ainoastaan hankkeen projektipäällikkö (Eveliina Lyytinen) ja vastuututkija (Erna Bodström). Tämän aineiston käyttö on rajattu Maahanmuuttoviraston ja Siirtolaisuusinstituutin tiloihin (jossa aineistoon pääsee käsiksi ainoastaan suljetussa tilassa ilman internet-yhteyttä varustetulla tietokoneella).

Turun yliopisto on myöntänyt tutkimusprojektille puoltavan lausunnon eettisessä ennakoarvioinnissa. Lisäksi hankkeelle on tehty aineistohallintaa koskeva suunnitelma ja aineiston hallinnan

vaikutusten arviointi. Tämä tarkoittaa sitä, että mahdolliset henkilötietojen käsittelyyn liittyvät riskit on arvioitu. Arvioon kuuluu lisäksi kuvaus siitä, miten mahdollisia riskejä voidaan estää.

8. Erityiset henkilötietoryhmät (arkaluontoiset henkilötietoryhmät)

Aineistossa saattaa olla mukana myös tietoa, joka luetaan mukaan arkaluontoisiin henkilötietoryhmiin. Tämä saattaa tarkoittaa tietoja esimerkiksi osallistujan etnisestä taustasta, oleskeluluvan perusteista, seksuaalisesta suuntautumisesta tai uskonnosta, jotka sinä tai muut tutkimuksen osallistujat ehkä tuotte esille haastattelussa. Henkilötietojen osalta tutkija voi kysyä ikääsi, synnyinmaatasi, äidinkieltäsi, työ- ja koulutustaustaasi, asumisaikaasi Suomessa, maahanmuuton tyyppiä ja perhetilannetta. Tutkija ei kysy terveystietojasi tai poliittisia mielipiteitäsi, mutta sinulla on oikeus tuoda niitä esille tutkimuksen kuluessa. Tutkija kirjaa myös tiedon siitä, millä kielellä haastattelusi on toteutettu. Sinun suorat yhteystietosi säilytetään erillään haastatteluaineistosta, ja sekä yhteystiedot että haastatteluaineisto tuhotaan, kun tutkimusprojekti on päättynyt.

Erityisten henkilötietoryhmien käsittely edellyttää EU-asetuksen nojalla erityissäännöksiä. Tässä tutkimuksessa erityissäännös on tieteellinen tutkimus. Tämä säännös löytyy laista: Euroopan yleinen tietosuojasetus (2016/679), artikla 9(2)(j). Tutkimushankkeen taideosiossa erityisten henkilötietoryhmien käsittelyn oikeusperustana on osallistujan oma suostumus.

9. Henkilötietojen keräämisen lähteet

Henkilötietojen luovuttaminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Tämä tarkoittaa sitä, että sinä voit valita, mitä tietoja haluat jakaa tutkijan kanssa, ja voit myös poistaa suorat henkilökohtaiset tiedot litteroidusta haastatteluaineistosta. Tutkijat keräävät henkilötiedot suoraan tutkimukseen osallistuvilta. Tutkimuksessa käytetään myös viranomaisaineistoja, kuten Maahanmuuttoviraston ja oikeusasteiden päätöksiä sekä haastatteluja. Suurin osa suorista henkilötiedoista, kuten nimi ja syntymäaika ja -paikka, poistetaan aineistosta ennen niiden käyttöä tutkimustarkoitukseen. Tämä aineisto kerätään viranomaisen (Maahanmuuttovirasto) antaman tutkimusluvan perusteella.

10. Henkilötietojen siirtäminen ja jakaminen kolmansille osapuolille

Henkilötietoja voidaan siirtää vain seuraaville vastaanottajille Siirtolaisuusinstituutin/tutkimusryhmän ulkopuolelle: Litterointiin ja kääntämiseen käytettävät palveluntarjoajat.

11. Henkilötietojen siirtäminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

12. Automaattinen päätöksenteko ja noudatettavat suojatoimet

Automaattista päätöksentekoa ei toteuteta projektissa käsiteltäviin henkilötietoihin. Henkilötietoja suojellaan määrittelemällä ne luottamuksellisiksi. Mahdollinen tulostettu/ei-sähköisessä muodossa oleva aineisto säilytetään Siirtolaisuusinstituutin tiloissa lukittavissa kaapeissa. Instituutti on lukittu kaikkina aikoina. Pääsy tähän aineistoon on vain henkilötietojen käsittelijöiksi nimetyillä henkilöillä. Kun henkilötietoja käsitellään sähköisesti, käytetään salasanaa, käyttäjä-tunnuksia, kaksivaiheista tunnistautumista sekä pääsynvalvontaa. Maahanmuuttoviraston aineistoon pääsee käsiksi ainoastaan Maahanmuuttoviraston tai Siirtolaisuusinstituutin toimistotiloissa. Maahanmuuttoviraston antamia tietosuojaohteja noudatetaan tarkasti koko projektin ajan.

Kaikki äänitallenteet ja litteroidut haastattelutallenteet tallennetaan tietoturvalliseen ja enkryttattuun Seafile-kansioon. Jos haastattelustasi on olemassa ääninauha, se tuhotaan tietoturvallisesti sen jälkeen, kun se on litteroitu ja sinulla on ollut mahdollisuus lukea litteraatio läpi ja kommentoida sitä, ja kun projekti on päättynyt. Sinun yhteystietosi säilytetään erillään haastattelustasi. Anonyymiuden varmistamiseksi vain se hankkeen tutkija tai taiteilija, jonka kanssa olet suoraan ollut yhteydessä, voi yhdistää haastattelun yhteystietoihin koodiavaimiston avulla. Henkilötietoihisi pääsevät käsiksi vain hankkeen tutkijat ja taiteilijat ja ainoastaan hankkeen aikana.

13. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Suurin osa tutkimusaineistosta poistetaan tutkimusprojektin päätyttyä. Tämä pitää sisällään esimerkiksi Maahanmuuttoviraston päätökset. Tämä tietoaineisto poistetaan viranomaisten antamien ohjeiden mukaisesti. Tutkimusprojektia varten tuotetut haastattelut säilytetään Siirtolaisuusinstituutin arkistossa kolme vuotta projektin päätyttyä, ja haastattelut tuhotaan viimeistään vuonna 2030. Vain tutkimusprojektin jäsenet voivat päästä käsiksi tallennettuun anonymisoituun tietoon. Ainoastaan vastaanottokeskuksen sulkemista käsittelevän tapaustutkimuksen (tapaustutkimus 3) tietoja voidaan tallentaa avoimesti Siirtolaisuusinstituutin tai Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston arkistoon osallistujien suostumuksella, jos ne eivät sisällä arkaluontoista tietoa. Projektista syntynyt taide säilytetään Siirtolaisuusinstituutin arkistoon mahdollisia uusia taidenäyttelyitä varten. Osa syntyneestä taiteesta voidaan myös digitalisoida verkkonäyttelyn luomiseksi. Taide, joissa on tunnistettavia ihmisiä, saa säilyttää ja käyttää vain osallistujan antamalla suostumuksella.

14. Oikeutesi rekisteröitynä sekä näihin tehtävät poikkeamat

Osallistujana voit ottaa yhteyttä projektin vastuulliseen johtajaan Eveliina Lyytiseen saadaksesi lisätietoja tietosuojasetuksen mukaisista oikeuksistasi ja niiden käytöstä. Tässä tutkimusprojektissa ei sovelleta poikkeuksia rekisteröityjen oikeuksiin. Rekisteröitynä sinulla on:

- tietojen tarkastusoikeus (oikeus saada pääsy henkilötietoihin)
- oikeus tietojen oikaisemiseen
- oikeus tietojen poistamiseen
- oikeus käsittelyn rajoittamiseen
- vastustamisoikeus

Osallistujana sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetulle, jos koet, että henkilötietojasi on käsitelty soveltuvan tietosuojalainsäädännön vastaisesti. Tietosuojavaltuutetun yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Puhelinvaihe: 029 566 6700
Sähköposti (kirjaamo): tietosuoj@om.fi